

AHMET CEMAL

BİZİ YAŞATANLAR
VE ÖLDÜRENLER



DENEYME

♥
CAN

3.
BASKI



AHMET CEMAL
BİZİ YAŞATANLAR
VE ÖLDÜRENLER

© 2002, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2002

3. basım: Ağustos 2017, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Act creative

Kapak resmi: © Shutterstock

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-0263-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750702631

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

AHMET CEMAL
BİZİ YAŞATANLAR
VE ÖLDÜRENLER

DENEME



Ahmet Cemal'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Dokunmak, 1999

Şeref Bey Artık Burada Yaşamıyor, 1999

Sanat Üzerine Denemeler, 2000

İnsana Dönmek, 2002

Oynamak Varken, 2002

Giderayak, 2004

Kıyıda Yaşamak, 2004

Lanetlenmiş Ağustosböcekleri, 2012

Önce Şairleri Yaktılar, 2014

AHMET CEMAL, 1942'de doğdu. St. Georg Avusturya Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede bir süre asistanlık yaptı. İstanbul'daki Avusturya Kültür Ataşeliği'nde çalıştı. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde çeviri dersleri verdi. *Yeni Ufuklar*, *Varlık*, *YAZKO Edebiyat*, *Gergedan*, *Argos* ve *Milliyet Sanat* dergilerinde yazdı. 1980'de Mustafa Kemal Ağaoğlu tarafından kurulan Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi'nde (YAZKO) genel yayın koordinatörü olarak çalıştı. Aynı yerde *YAZKO Çeviri Dergisi*'ni kurdu ve yönetti. Anadolu Üniversitesi'nde 19 yıl süreyle, lisans, lisansüstü ve doktora eğitimi düzeyinde olmak üzere, İletişim Bilimleri Fakültesin'de Sanat Tarihi, Estetik, Kültür Tarihi, Metin Yazımı ve Metin Çözümleme, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Temel Sanat Kavramları, Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nde de Dünya Tiyatro Tarihi, Çağdaş Tiyatro, Tiyatro Edebiyatı ve Tiyatro Estetiği derslerini verdi. İstanbul ve Mimar Sinan üniversitelerinin tiyatro bölümlerinde Dünya Tiyatro Tarihi ve Tiyatro Edebiyatı derslerini üstlendi. Bahçeşehir Üniversitesi'nde beş yıl boyunca Antikçağ'dan Günümüze Eleştirel Düşüncenin Tarihi, Edebiyat ve Eleştirel Düşünce ve Estetik ve Temel Sanat Kavramları derslerini verdi. Ingeborg Bachmann, Walter Benjamin, Bertolt Brecht, Hermann Broch, Elias Canetti, Paul Celan, Ernst Fischer, E.H. Gombrich, Goethe, Friedrich Hölderlin, Franz Kafka, Heinrich v. Kleist, Georg Lukács, Robert Musil, Friedrich Nietzsche, E.M. Remarque, Novalis, R. M. Rilke, Anna Seghers, Manès Sperber, Georg Trakl ve Stefan Zweig'in çeşitli eser-

lerini Türkçeye çevirdi. Deneme ve makaleleri *Yaşamdan Çevirdiklerim*, *Odak Noktasında Yaşananlar*, *Şeref Bey Artık Burada Yaşamıyor*, *Bizi Yaşayanlar ve Öldürenler*, *Aradığımız Tiyatro*, *Oynamak Varken*, *Sanat Üzerine Denemeler*, *Okuyan Gençliğe Mektuplar*, *İnsana Dönmek*, *Giderayak* ve *Lanetlenmiş Ağustosböcekleri* ve *Önce Şairleri Yaktılar* başlığıyla kitaplaştı. *Şiirleri Geçmiş Bir Dua Kitabından* adıyla yayımlandı. *Kıyıda Yaşamak* başlıklı bir romanı ve *Dokunmak* başlıklı bir hikâye kitabı var. 1988 yılında Türk kültürüne yaptığı hizmetler nedeniyle Anadolu Üniversitesi Senatosu tarafından kendisine fahri doktora unvanı verildi. 2010 yılında Avusturya Cumhurbaşkanı tarafından Avusturya Federal Cumhuriyeti Altın Liyakat Nişanı'na layık görüldü. Aynı yıl, Türkiye Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti tarafından ilk kez düzenlenen Tarabya Çeviri Ödülleri çerçevesinde, Almandan Türkçeye çeviri alanında büyük ödülü aldı. *Lanetlenmiş Ağustosböcekleri* başlıklı deneme kitabıyla 2012 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından verilen Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Aynı yıl Dil Derneği tarafından kendisine Türk Dil Kurumu'nun 80. kuruluş yıldönümü nedeniyle ve Türk diline katkılarında ötürü Onur Ödülü verildi. 2013 yılında TÜYAP tarafından on sekizincisi düzenlenen İzmir Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı seçildi. 2014 yılında ise Hermann Broch'tan yaptığı *Vergilius'un Ölümü* başlıklı roman çevirisiyle Avusturya Devlet Çeviri Ödülü'ne layık görüldü. 2017'de İstanbul'da öldü.

Bir dünya güzeli insan ve en sevilen dost
Cem Serdengeçti'nin aziz anısına:

“... geçmişin kış soğuklarından birinde, şimdi senin
rüzgârlı bir tepesinde uyuduğun bu kentte, son
sevdiklerim, beni sevdiğim için öldürdüler...”

Oysa biz, birbirimizi hep yaşatmıştık ve belki de
hangimizin daha önce öleceğini önemsemeyecek
kadar çok sevmiştik, hatırlıyor musun?

İçindekiler

Bu kitap üzerine.....	15
İkinci basım için önsöz.....	17
YAŞAMDAN NOTLAR	
Sanal Kentin Sanal Gençliği	21
Kendi Yaşamının Seyircisi Olabilmek... ..	27
Lanetlenmiş Ağustosböcekleri... ..	30
Tiyatroda “Şimdiki Zaman” ve Tarih... ..	33
Azra Erhat’tan Sezen Aksu’ya Sevgi Yönetimi... ..	36
Biz Sevmeyi Ne Zaman Unuttuk?	39
Sanat ve Para... ..	42
Sinema ve Edebiyat	45
Sanat ve “Dünyanın Sonu”... ..	48
Ödünsüz Sanat, Ödünsüz Yaşamlardan Doğar... ..	51
Kurumlaşma Kültürü... ..	54
Bilmek İsteyen Kaldı mı?	57
Sokrates Eğitimi	60
“Dava”, Güncelliğini Ne Zaman Yitirecek?	63
Sizin Tiyatronuza Neden Gelsinler?	66
Ölmüş Bir Dosta Açık Mektup... ..	69

Sanatta Ne Arıyoruz?	72
Sessiz Bir Bilge: İsmail Ersevîm... ..	75
Tiyatro ve İnsanbilimsel Bakış Açısı... ..	78
Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler... ..	81
Sıradan Yaşamlar... ..	84
Kentleşmenin Ölçütü Olarak Kent Tiyatroları	87
Varsayım ve Gerçeklik Olarak İzleyici	90
Sanatın Öğrencileri	93
Kendi Erkini Kuramayan Edebiyat	99
Seyirci Tiyatronun Neresinde?	102
Düş ve Sanat... ..	104
Ben, Sen, Hoşgörü ve Öteki... ..	107
Eski Yazıları Güncelleştirmek Üzerine... ..	111
Dilini Unutmak mı Yoksa Dilini Yutmak mı?	114
Anna Seghers'ten Güncel Alıntılar	117
Erasmus'un Yansızlığı... ..	121
Bir Haldun Taner Dersi... ..	123

OKUMA NOTLARI

Nermi Uygur'dan "Felsefenin Çağrısı"	127
Kendimizi Yaratma Üzerine	130
Kendi Ölümünü Yaşamak	133
Homeros Diye Biri	135
Okuma Eylemi Üzerine	138
Günlük Yaşamın Estetiği	141
İnsanca Yaşamak İçin Okumak	143
Oğuz Atay Diye Biri	145
Bilge Karasu'yu Okumamış Olanlara	147
Edebiyat, Moda Değildir!	149
"Yaşama Uğraşı"	151

“Ne Zaman Okuyalım?”	153
Dilde Zenginlik ve Yoksulluk	155
Okuma ve Değişim	157
“Türk Edebiyatında Beyoğlu”	159
Ahmet Hamdi Tanpınar ve “Huzur”	161
Şiir Neden Okunmalı?	163
“İnsanın En Güzel Tarihi”	165
Edebiyatın Okulu ve Dil	167
Alan Dışı Okumalar	169
Bir Kitabı Yarıda Bırakmak	171
“Felsefe Öyküleri”	173
Kültürün Felsefesi Üzerine	175
Düşünmede Tutarlılık ve Okuma Eylemi	177
“Edebiyatın Yaratılışı”	179
Okuma Yalanı	181
Sınırlı Olana Sonsuzluğu Sığdırmak	183
Yakup Kadri ve “Yaban”	185
Afşar Timuçin'den “Düşünce Tarihi”	187
“Yaşam Soruları”	189
Bu Zamanı Anlamak	191
Acımasız Bir Sorgulamanın Kitabı	193
Oscar Wilde Üzerine	195
Düşünmenizi İstemiyorlarsa... ..	197
Eleştiri ve Bilgi	199
Genç Ölümler	201
Gündemdekileri Okumak	203
Görüneni Anlayabilmek	205
Yaşamla ve Ölümle Hesaplaşmak	207
Okuma Eylemi ve Çoksesli Toplum	209

Sanatı Tartışmak	211
Avrupalı Olmak	213
“Estetiğe Giriş”	215
Yabancı Dilde Okumak	217

OKUYAN GENÇLİĞE MEKTUPLAR

Bu Mektuplar Üzerine... ..	221
Birinci Mektup	234
İkinci Mektup	241
Üçüncü Mektup	246
Dördüncü Mektup	250
Beşinci Mektup	254
Altıncı Mektup	258

Bu kitap üzerine

Bu kitap, “Yaşamdan Notlar”, “Okuma Notları” ve “Okuyan Gençliğe Mektuplar” başlıklı üç bölümden oluşuyor.

“Yaşamdan Notlar”a, çoğunlukla *Cumhuriyet* gazetesinde ve bir de dergilerde çıkmış yazılardan bir seçmeyi aldım. Bunlar, benim açımdan seyredilmiş bir yaşamın çeşitli izdüşümleri.

“Okuma Notları”, Anadolu Üniversitesi’nce çıkarılmakta olan haftalık *Haber Anadolu* gazetesinde, “Okuma Köşesi” adlı köşemde çıkmış yazılar arasından seçtiklerimi içeriyor. Bu yazıları alışlagelmiş kitap yazılarından farklı bir anlatımla kaleme aldığımı düşündüğümden, bazılarını bu kitaba da koymanın okurlar ve okur olmak isteyenler için yararlı olacağını düşündüm – özellikle de kimi yazıların doğrudan okuma eylemini konu alması nedeniyle.

“Okuyan Gençliğe Mektuplar”, 1999 yılında ilk kez *Cumhuriyet* gazetesindeki köşemde tek tek yayımlanmıştı. Okurlardan gelen yoğun istek üzerine mektuplar, aynı yılın ekim ayında Kaf Yayınları arasında aynı başlıkla bir kitapçık olarak çıktı. Şimdi, aradan iki yıldan fazla bir zaman geçmiş olmasına rağmen, mektuplarda işlenen konuların güncelliğini aynen koruduğunu gördüm ve daha geniş bir gençlik kesimine ulaşması umuduyla, bütün mektupları bu kitaba da aldım.

Dostum Cem Serdengeçti’nin ölümünü izleyen ilk zamanlarda, her büyük yitimde olduğu gibi, *neyi* yitirdiğimi tam olarak algılayamamıştım. Şimdi, aradan geçen birkaç yılın ar-

dından, *onunla* yalnızca bir insanı değil ama yaşamımın çok önemli bir parçasını da yitirmiş olduğumu daha iyi anlıyorum. Onun ölümünden bu yana, belki biraz da onunla olan diyalogumu bir biçimde sürdürebilmek amacıyla yazmaktayım...

AHMET CEMAL
Ekim 2002, Moda

İkinci basım için önsöz

Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler başlıklı deneme kitabımın ilk basımı 2002 yılında yapılmıştı. Şimdi kitap on iki yıllık bir aradan sonra, eski kuşakların yanı sıra, yeni bir kuşakla da buluşuyor.

Aradan geçen bu süre, belli bir güncelleştirmeyi de zorunlu kıldı. Kitap yine “Yaşamdan Notlar”, “Okuma Notları” ve “Okuyan Gençliğe Mektuplar” başlıklı üç bölümden oluşuyor. Bu yapıya ve son iki bölüme dokunmadım; buna karşılık “Yaşamdan Notlar” bölümünden “Paranın Romanı ve Gerçeği Üzerine”, “Yanlış Ahlakı Savunmak”, “Eyuboğlu, Dostluk ve Günlük Cinayetler”, “Fümet Diye Biri” ve “Yuvadan Uçan Güzel Kuşlar” başlıklı denemeleri, bazıları geçen zaman içerisinde gerçekten “eskidikleri” için, bazıları da daha yeni tarihli deneme kitaplarımda da yer aldığı için çıkardım. Onların yerini “Ben, Sen, Hoşgörü ve Öteki”, “Eski Yazıları Güncelleştirmek Üzerine”, “Dilini Unutmak mı, Yoksa Dilini Yutmak mı?”, “Anna Seghers’ten Güncel Alıntılar”, “Erasmus’un Yansızlığı” ve “Bir Haldun Taner Dersi” başlıklı denemeler aldı.

Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler adlı deneme kitabımı bu yeni eklemelerle birlikte okuyanlar, öyle sanıyorum ki 1923’te çıkılan yolun neresine vardığımızı veya varamadığımızı bir kez daha düşüncenin süzgecinden geçirebilme olanağını bulacaklardır.

AHMET CEMAL
Şubat 2013, Moda

Yaşamdan Notlar

Sanal Kentin Sanal Gençliği...

Yetmişli yıllardan günümüze uzanan süreç boyunca İstanbul'daki üniversite gençliğinin değişimleri incelendiğinde, karşımıza sonuç olarak *sanal* bir kentte yaşayan *sanal bir gençliğin* portresi çıkar.

Bu portreyi doğru algılayabilmek için, önce İstanbul'un, Batılı anlamda bir "büyük kent" diye anılmasına karşın, neden –en azından şimdilik– sanal bir kent olduğu üzerinde durmak zorunludur.

Günümüz dünyasında *büyük kent* kavramı, aslında çatısının altında –kabaca bir sınıflandırmayla– iki türlü kent tanımını barındırmaktadır. Bunlardan birincisi, sonradan günümüzdeki anlamıyla büyük kente *dönüşmüş* olan *eski kentler*, ikincisi de geçmişi yaklaşık sanayi devriminin başlangıcıyla örtüşen ve çoğunlukla daha en baştan büyük kent olarak tasarlanmış yeni kentlerdir.

İstanbul bakımından bizi yukarıdakilerden ilki, yani "sonradan büyük kente dönüşmüş eski kent" modeli ilgilendirmektedir. Zaten asıl sorun kaynağı oluşturan da bu modeldir.

Büyümenin beraberinde getirdiği yeni yapılaşmanın, kentin tarihsel karakterini yansıtan eski yapılanmaya ters düşmeyecek, o yapılanmayı boğmayacak bir mimarlık anlayışıyla gerçekleştirilmesi, eskiden var olan altya-

pının modern insanın ve toplumun gereksinimlerini de karşılayacak konuma getirilmesi sırasında bir bütünleşmenin korunmasına özen gösterilmesi, büyüyen kentin çeşitli bölgeleri arasında kopukluklara, “adalaşmalara” yer bırakmayacak bir ulaşım düzeninin sağlanması, büyük kente dönüşme yönelimindeki eski kentlerde üstesinden gelinmesi gereken başlıca sorunlar arasındadır.

Bu bağlamda –ülkemiz açısından da!– çok önem taşıyan bir başka nokta da, hızla kentleşen ülkelerde, kentlere göçen insan sayısı artarken, *kentleşme* ile *kentlere yığılma* arasındaki ayrımın çok iyi gözetilmesi, kentin kendisini kentsel düzen içerisinde ayakta tutabilmesini sağlayacak kuralları, kentlere sonradan gelenlere *dikte edebilecek* güce her zaman sahip olabilmesidir.

İstanbul’a bu açıdan baktığımızda karşılaştığımız manzara, kente göç olgusuna *yenik düşmüş* bir kentin manzarasıdır. Başka deyişle İstanbul, giderek hızlanan bir göç olgusu karşısında ne mimari bir bütünlüğü koruyabilmiştir, ne tarihsel kimliğini ayakta tutmayı başarabilmiştir ne de şu anda içinde barındırdığı nüfusa yetebilecek bir altyapıyı gerçekleştirebilmiştir. İstanbul’un genel yapısındaki bu dağınıklık ve karmaşa, yetmişli yıllardan bu yana daha da yoğunlaşmıştır.

Kültürel bağlamda ele alındığında ise İstanbul, bir *kent kültürünün* egemenliği altındaki alt kültürlerden oluşmayıp çoğu uygulamalar açısından kent olgusuyla bağdaştırılabilmesi olanaksız bir parçalanmışlığı, çeşitli adalara ayrılmışlığı ve ilkelliği sergilemektedir.

Böyle bir kent (!) yapısının, damgasını içinde yaşayan herkese olduğu gibi, barındırdığı üniversite gençliğine de vuracağı tartışmasızdır. İstanbul’da gençliğin nasıl bir kültür içerisinde yaşadığı sorusuna yanıt aranırken, bir yanlış değerlendirme olasılığına daha en başta dikkatleri çekmekte yarar vardır. Bugünkü yapısıyla İstanbul’da

geçerli olan kültür, bir *kozmpolit kent kültürü* değildir. Kozmpolit kültür, çeşitli kaynaklardan ve alt kültürlerden beslenen kültür anlamını taşır; ve böyle bir kültür, ancak yaygın bir *kentlilik bilincinin* potası içerisinde ise bir zenginlik anlamına gelebilir. Eğer göçlerle hızlı nüfus artışı sonunda bir kentsel yapıda kentlilik bilinci zaafa uğramış, onun yerini bir *kültür karmaşası* almışsa, artık yaşanmakta olan, kesinlikle bir *kent kültürü* değildir.

İstanbul'daki üniversite gençliğinin kültür bağlamında belki de birincil sorunu, henüz tam anlamıyla kent olamamış bir büyük kentte yaşamasından ve bunu kent kültürü sanmasından kaynaklanmaktadır. Burada hemen belirtmek gerekir ki, yetmişli yılların başında İstanbul, kent kültürü bakımından henüz bu ölçüde bir parçalanmışlığı sergilemiyordu. O yılların gençliği, İstanbul'da bugünkü gibi bir *kaosu* değil, fakat bir kenti yaşamaktaydı.

Peki, bir kaos yerine bir kenti yaşamakta olma duygusu, özellikle bir genç insan için ne bakımdan olumludur?

Psikolojik araştırmalar, mimari çevre bağlamında hızlı değişimlerin yaşandığı ortamlarda insanların bir tür *köksüzlük* duygusuna kapıldıklarını, buna karşılık –gereksizlikçe– en azından *dış görünüşün* korunduğu ortamlarda insanların daha büyük bir güven duygusuyla yaşadıklarını yıllar önce kanıtlamıştı. Ayrıntılarını yer darlığı nedeniyle burada veremeyeceğimiz bu araştırmalardan elde edilen sonuçlarla, İstanbul'da bugünün gençliğinin bundan örneğin on beş-yirmi yıl önceki yükseköğrenim gençliğine oranla çok daha *günlük* yaşaması arasında doğru bir orantı kurmak, kesinlikle bir abartma olmayacaktır.

Ayrıca, yine mimari çevrenin tutarlılığı ile o çevrede

yaşayan insanların ilişkilerindeki tutarlılık arasında çok sıkı bir ilişkinin bulunduğu da bilimsel yoldan varlığı kanıtlanmış olgulardan biridir. Başta mimari çevredeki yıkım ve yozlaşma olmak üzere, çeşitli nedenlerle *kalıcılık* duyguları örselenen insanların kalıcı şeylere –ilişkilere, çabalara, geleceğe yönelik çalışmalara– ne ölçüde değer verebilecekleri de sorgulanması gereken bir noktadır.

Yapılan bazı ilginç araştırmalardan alınan güvenilir sonuçlara göre bundan yaklaşık yirmi-yirmi beş yıl önceki İstanbul'un üniversite gençliğinin kitap okuma oranı, bugünkü oranın çok üstündedir. Aynı oran farkı, gençliğin her türlü sanatsal çabaya ve tartışmaya gösterdiği ilgi için de geçerlidir.

Son otuz yıllık süreç boyunca İstanbul'da yaşayan gençliği düşünsel bağlamda olumsuz etkileyen nedenlerden biri de, kaynağını İstanbul'daki *aydın çevrelerinin* uğradığı erozyonda ve yozlaşmada bulur. Gençliğin her ülkede aydınlardan rehberlik ve “aydınlanma” beklediği göz önünde tutulursa, bu son nedenin önemi daha da iyi anlaşılır. Yetmişli yılların ortalarına kadar İstanbul, çeşitli düşünce-yoğun kesimler arasındaki iletişimin canlı olduğu ve gerçek anlamdaki aydın tartışmalarının odak noktası niteliğindeki bir kentti. Buna karşılık yetmişli yılların sonlarındaki anarşi ortamı ve nihayet 12 Eylül darbesinin yol açtığı büyük kıyım, hem sözünü ettiğimiz tartışma ortamının ve iletişimin sonunu hazırladı hem de özellikle gençlere “apolitik” bir yolun, kendileri için en hayırlı (!) yol olacağı gibi bir yanılsamayı aşıladı.

Burada bir karşılaştırma yapmakta yarar var.

Yetmişli yılların gençliği, önemli filmleri, kitapları ve sanat olaylarını kaçırmamayı, kaçırmamakla da kalmayıp bunlar üzerinde tartışmayı, kişilik oluşumunun

olmazsa olmaz bir parçası sayan bir gençlikti. Bir başka deyişle, genelde hangi alanda olursa olsun, ülkesine ve içinde yaşadığı topluma ait bir *meselesi* olan bir gençlikti. O yıllarda henüz internet yoktu; ama o yılların gençliği, dünyaya şimdi olduğundan çok daha *eleştirel* bir bilinçle açıktı.

Bugünle karşılaştığımızda bir anlamda “altın çağ” diye nitelendirebileceğimiz bu dönem, 12 Eylül’le birlikte öldürücü darbeyi yedi. Ülkedeki anarşinin temel nedenini gençlikte ve üniversitelerde arayan 12 Eylül zihniyeti, üniversitelerde anarşi “kararlaştırılmasın” diye sınıf kapılarının ders sırasında açık tutulmasını emretmekle, her gün televizyonda baskınlarda bulunan silahlarla birlikte kitapları da “suç aleti” olarak teşhir etmekle, sırasında ülkenin en değerli aydınlarını hapse tıkmakla, Türkiye’de her türlü *eleştirel düşünme çabasını* da yıkıma sürüklemiş oldu.

Bugünün İstanbulu’nun genelde “vakti değerlendirmenin” değil fakat “öldürmenin” peşinde olan, genelde ülkeye ve içinde yaşadığı topluma ilişkin bir “meselesi” bulunmayan yükseköğrenim gençliği, 12 Eylül’ün en kalıcı *başarılarından* (!) biridir.

Pek uzak olmayan bir geçmişte, başta İstanbul olmak üzere, Türkiye’de üniversitelerin bulunduğu çeşitli kentlerde üniversite gençliği arasında yapılan bir ankette, gençlerin yüzde seksenine yakın bir bölümü ülkelerinin geleceğini *karanlık* gördüklerini belirtmişlerdi; bu yüzde seksenin tamamına yakın bölümü de, kendi geleceklerini *aydınlık* gördüklerini açıklamışlardı!

Yetmişli yılların büyük çoğunluğu kafasında ülkesine ve toplumuna ilişkin bir “mesele” taşıyan yükseköğrenim gençliğinden, geleceğini karanlık gördüğü bir ortamda kendisi için parlak bir gelecek düşleyebilen bugünün gençliğine uzanan yol, aynı zamanda bugünün gençleri-

nin ne ölçüde *sanal* ya da gerçeklikle bağlarını yitirmiş kişisel dünyalarda yaşamakta olduklarının göstergesidir.

Burada yapılabilecek en büyük yanlışlık, bu sonuçtan adı geçen gençliği sorumlu tutmak olur.

Bir mega kent olduğu söylemiyle avunurken, gerçekte bir normal kent kültürünü bile artık yitirmiş olan İstanbul'da, kökü çoktan kurumuş gerçek aydın çevrelerinden yoksun olarak ve 12 Eylül'ün bir erdem diye belirtmeye çalıştığı *eleştirisiz yaşam* içerisinde yer alan bir üniversite gençliğinin önünde fazla seçenek var mıdır?

Aslında vardır. Olan, zor bir seçenektir ama yine de istendiği takdirde izlenebilecek bir yoldur.

İstanbul, son yıllarda neyse ki sayısı yine hızla artmaya başlayan kitapçılarıyla, kitap fuarlarıyla, kitaplıklarıyla, sanat etkinlikleriyle, istediği takdirde yalnızca oyunlar için değil ama *bilgilenme* amacıyla da kullanılacak internet salonlarıyla, yine de gençlere çok değerli *hammadde* ve *malzeme* sunabilen bir kenttir. Böyle bir durumda bugünün İstanbul'unda yaşayan bir üniversite öğrencisine düşen şey, her şeyden önce *kendine* çok eleştirel bir gözle bakmak, düşünce bağlamında içine itildiği sığ ortamda kalmak ile bu ortamın dışına *kendi iradesiyle* çıkmak şıkları arasında bir seçim yapmaktır.

Bu seçimin zor olan yanı, büyük çoğunluğun hep birinci şıkkı seçmesidir ve çoğunluğun seçimi ilk bakışta hep daha baştan çıkarıcı gözükür.

İkinci şıkkı seçmek ise, ancak insanın bilginin rehberliğinde düşünmeksizin, çevresine sürekli eleştirel bakmaksızın insan olamayacağının bilincine varmasıyla gerçekleşebilecek bir olasılıktır...



Çok yönlü edebiyatçı Ahmet Cemal, kültür hayatımıza unutulmaz katkılar yapmaya devam ediyor.



Yaşamımız boyunca edinmek, kazanmak istediğimiz hiçbir kimlik, bize sunulmaz ya da armağan edilmez. Sunulsa ya da edilse bile öyle bir kimlik, koşullarını kendimizde gerçekleştiremediğimiz sürece, ancak geçici olarak taşıyabileceğimiz ve başkalarını yine geçici olarak inandırabileceğimiz bir kimlik olabilir. Amaçladığımız bir kimliği elde edebilmenin, ardından da dünyanın önüne böyle bir kimlikle çıkabilmenin ve dünyadan, öteki insanlardan bu kimliğimize saygı duymalarını talep etmekte haklı olmamızın tek yolu, öyle bir kimliği taşıyabilmenin koşullarını önce kendimizde gerçekleştirmemizdir.

Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler, Yaşamdan Notlar, Okuma Notları ve Okuyan Gençliğe Mektuplar adlı üç bölümden oluşuyor. Ahmet Cemal, bir kültür adamı olarak yılların birikiminden, deneyimi ve yoğun çalışmalarından yararlanarak tiyatrodan edebiyata, estetikten özgürlüğe, Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Oscar Wilde'a çeşitli konular, olaylar ve kişiler üzerine düşüncelerini, değerlendirmelerini, her zamanki akıcı, kıvrak üslubu, kusursuz Türkçesiyle veriyor. Tanık olduklarını aydın sorumluluğuyla irdelerken okurlarına da doyumsuz hayat dersleri sunuyor. Kültürle yoğrulmuş, bilgece yaşanmış, almak değil vermek üzerine kurulmuş hayat dersleri.

ISBN 978-975-07-0263-1



9 789750 702631